

(Фонд стратешке културе – Москва)

„Ми нећемо стимулисати државни тероризам, ма у ком делу света он примењиван, и нећемо оставити такве акције без одговора. Израел треба да призна своје грешке, да се извини и плати компензације. Све дотле, док Израел то не учини, он ће бити препрека на путу мира“. Ове речи премијера Турске Ердогана данас детерминишу политичку „температуру“ на читавом Блиском Истоку.

Скандал са хуманитарном флотилом, која је пловила према Гази, којом приликом је један брод узет на нишан и замало да буде уништен паљбом израелских војника, постао је извор досад невиђене напетости између Турске и Израела. Деценијама поуздано крило НАТО у Предљој Азији, Турска је у свему сарађивала са Тел-Авивом, па и у војно-техничкој сфери. Такви односи помагали су Израелу да се слободно осећа на турској територији и у њеном ваздушном простору, када је изводио своје операције на Блиском и Средњем Истоку. Сувишно је помињати да Израел планира да нанесе ваздушни удар по иранским нуклеарним објектима, а то му је најповољније да реализује преко турског ваздушног простора.

Девет људских живота турских грађана, који су погинули на „Флотили слободе“, практично су овог лета окренули на тумбе односе између две земље. Турска је затражила од Израела да се извини, али не само то. Министар иностраних послова Турске Ахмет Давутоглу изјавио је, да затвара турски ваздушни простор за израелске војне авионе, упозоривши при том да се та мера може односити и на цивилни саобраћај, а уз то је још припретио да ће раскинути односе са Израелом уколико се он не извини за киднаповање флотиле.

Став званичне Анкаре је разумљив: напад израелских специјалаца на мирни брод, који се по нормама пловидбе морем кретао по турској територији, паљба из свих цеви по путницима, грађанима земље, са којом је Израел још 1966. године потписао споразум о војној сарадњи, изгледа као објава рата, или у најмању руку, као војна провокација.

Међутим, погледајмо на све то пажљивије: како је на ту ситуацију реаговао Израел. У Израелу су се наљутили на Турке. Министар иностраних послова Израела Авидгор

Анкара прогласила Израел опасношћу по Турску

Пише: Јелена Пустовојтова
недеља, 07 новембар 2010 14:15

Либерман позвао је израелске туристе да бојкотују Турску. Њега је подржао министар унутрашњих послова Ели Ишај, који је изразио жаљење поводом политике турске владе и који је приметио, да је „Израел са Ираном до одређеног тренутка имао одличне односе“.

Како ту ствари стоје са извињењем? И о каквим компензацијама може бити речи?

У одговору на то Савет за националну безбедност Турске је 30. октобра утврдио стратегију националне безбедности, у складу са којом је у списак земаља које представљају опасност по Турску укључен и Израел. Истовремено су са тог списка брисани Русија, Јерменија, Сирија и Бугарска.

И како је на то реаговао Израел? Заменик главног уредника израелског портала IzRus Александар Голденштајн се окомио оваквом тирадом: „Турска је укључила Израел у списак „опасних“ држава, али може ли неко замислити да ће 7-милионски Израел, коме у сваком тренутку прете час терористи ХАМАС-а, Исламског Џихада, или помахнитали председник Ирана, час Ал-Каида, напасти на 72-милионску Турску? Сматра ли Турска да ће израелске ракете бити уперене на Анкару и Истамбул, и да ће подморнице патролирати Дарданелима и потапати турске бродове? Ако шизофренија није опхрвала мозак Ердогана, он чак у тако нешто ни сам не може поверовати, иако његове изјаве све више почињу личити на иранске претње“.

Као што видите, нема ту посебне церемоније. Чак ако се речи Голденштајна протумаче као „шизофренија великог Израела“, ситуација се неће променити. Голденштајн даље упозорава: „Израел, на крају крајева, има довољно сопствених полуга за утицај, и има подоста начина да иритира Турску, тако да одређене границе тај мини конфликт неће прекорачити“.

Што се „полуга утицаја“ тиче, ту је већ озбиљна ствар.

Током деценија сарадње са Турском по војној линији и линији специјалних служби, Израел је успео да освоји турску територију на оперативном плану. Медији обе земље пишу о томе, да Израел располаже агентуром међу курдским сепаратистима, тојест, има могућност да, ако пожели, дестабилизује ситуацију у Турској. Последња експлозија

полицијског аутомобила у центру Истамбула управо је имала ту намеру.

У Турској се сада одвијају сложени унутарполитички процеси. Тамо су за јун 2011. године назначени парламентарни избори. При том међу турским војницима нема јединства. Део војног руководства подржава линију Гула – Ердогана, који су спровели референдум о промени Устава, чиме су отворени путеви ка цивилној власти. А други део војника, опет, не жели да се нађе под контролом цивила.

За организовање терористичког акта који је изазвао велику буку турске власти сумњиче Курдску радничку партију. А зар не може бити да је у условима драстичног заоштравања турско-израелских односа на терористички акт и борбене акције у Источној Анадолији терористе неко и подстакнуо?

У Савету за националну безбедност Турске сматрају, да акције Израела могу испровоцирати трку у наоружавању у региону, и то при том, што по мишљењу Анкаре на Блиском Истоку не треба да постоји нуклеарно оружје. Упорним инсистирањем Анкаре она је искамчила гаранције од САД да обавештајне податке о ракетама, које ће добити амерички систем ПРО у Турској, неће бити саопштавани Израелу, пише турски лист Today Zaman. „Имајући у виду непредвидиву ситуацију у сфери безбедности у свету, систем ПРО може једном бити употребљен и против Израела“ – пише лист. САД су обећале, да ће се информација, коју добије нови систем, преносити Турској након што буде примљена, и да та информација неће бити саопштавана државама, које нису чланице НАТО, тојест, и Израелу.

Анкара је много штошта данас ставила у улог. Њени односи са Сједињеним Државама све више се погоршавају, иако обе стране то категорички негирају. Како пише Sueddeutsche Zeitung, Вашингтон није упутио Анкари ултиматум, претећи јој обустављањем испорука оружја због одбијања Турске да у ОУН подржи санкције против Ирана и у вези са њеним вербалним нападима на Израел. По речима турског председника Абдуле Гула, у билатералним односима такође нема проблема. Међутим, истиче Sueddeutsche Zeitung, „Анкара не може а да не призна, да се неповерење западних земаља према Турској, повећава. Није тајна да се Сједињеним Државама одавно већ не свиђа „каприциозна“, по мишљењу Вашингтона, политика Анкаре“.

У САД се за сада, додуше, не верује у неслогу са Турском, пошто обе земље веома требају једна другој. Турцима је потребно америчко оружје за борбу против устаника –

Анкара прогласила Израел опасношћу по Турску

Пише: Јелена Пустовојтова
недеља, 07 новембар 2010 14:15

курда, а САД рачунају са Турском у авганистанској мисији и планираном повлачењу војске из Ирака. Међутим, нећемо заборавити ни то, да је за Турску питање о чланству у Европској унији „курје око“, и Европа фактички Турску вуче за нос. Заједно са заостравањем ситуације на Блиском Истоку тога је сасвим довољно да се правац турске спољне политике промени. И због тога ће јој се, наравно, покушати осветити.

Извор: Фонд стратешке културе – Москва

<http://www.fondsk.ru/>

(превод: Рајко Досковић)